

Advies : Natuurtoets Heugterbroekdijk te Laar (gemeente Weert)

Datum : 7 mei 2014
Opdrachtgever : Bouwfonds Ontwikkeling Limburg B.V.
Ter attentie van : De heer M. Neven
Projectnummer : 211x06249
Opgesteld door : Reinoud Vermoolen

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) is vastgelegd.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significant effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG) zijn ruimtelijk vastgelegd in het POL. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bij-

zondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht (soorten uit 'tabel 1'), geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze natuurtoets

In de natuurtoets zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

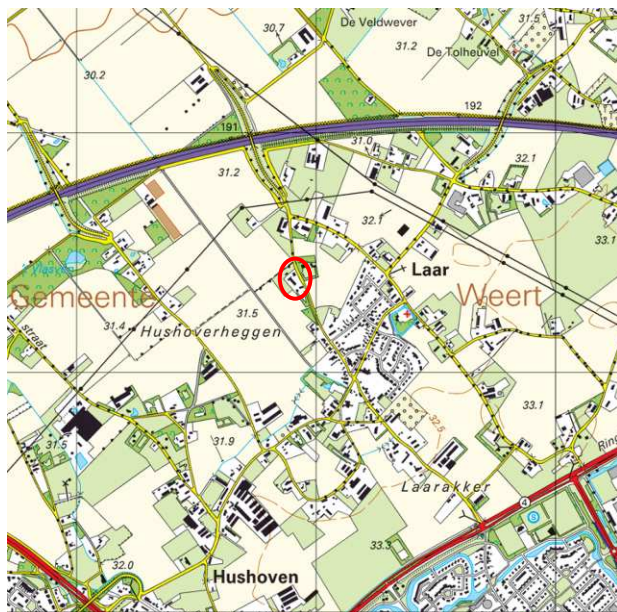
Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 30 april 2014 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de checklist Inschatting Vooronderzoek Vleermuizen (www.vleermuis.net). Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals provinciale natuurgegevens, algemene verspreidingsatlassen en enkele internetsites (www.telmee.nl, www.waarneming.nl). Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

Het plangebied ligt in het buitengebied ten noordwesten van de bebouwde kom van Laar (gemeente Weert). Het plangebied wordt begrensd door de Heugterbroekdijk langs de oostzijde, de tuin en woning op Heugterbroekdijk nr 41 aan de noordzijde, een woning (nr 39) aan de zuidzijde en agrarische percelen (grasland met schapenbegrazing) aan de westzijde van het plangebied. Het plangebied zelf is onderdeel van een boeren erf.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

De Amersfoortcoördinaten van het midden van de locatie zijn 176,9-365,3². De ligging van het plangebied is te zien in figuur 1 en figuur 2.

Figuur 1. Globale ligging plangebied (rood omcirkeld).

Figuur 2. Begrenzing plangebied (rood omlijnd).

Huidige situatie

Het plangebied bestaat grotendeels uit recentelijk bewerkte grond dat is ingezaaid met gras. Binnen het plan staan in totaal 8 opgaande bomen (twee midden in het perceel en twee rijtjes van drie bomen elk in het westelijke deel van het plangebied). Een klein deel van het plangebied is afgezet als graasgebied voor paarden. Ten noorden van het plangebied, achter de woning, staat nog een deel van een loods welke eerder doorliep tot binnen het plangebied. Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig.

Voor een impressie van de huidige situatie zie onderstaande foto's.

Foto 1. Plangebied gezien van oostzijde (Heugterbroekdijk)

Foto 2. Plangebied gezien van noordzijde (tuin nr 41)

² De getallen staan respectievelijk voor de x-coördinaat en de y-coördinaat van de linkerbenedenhoek van het betreffende kilometervak.

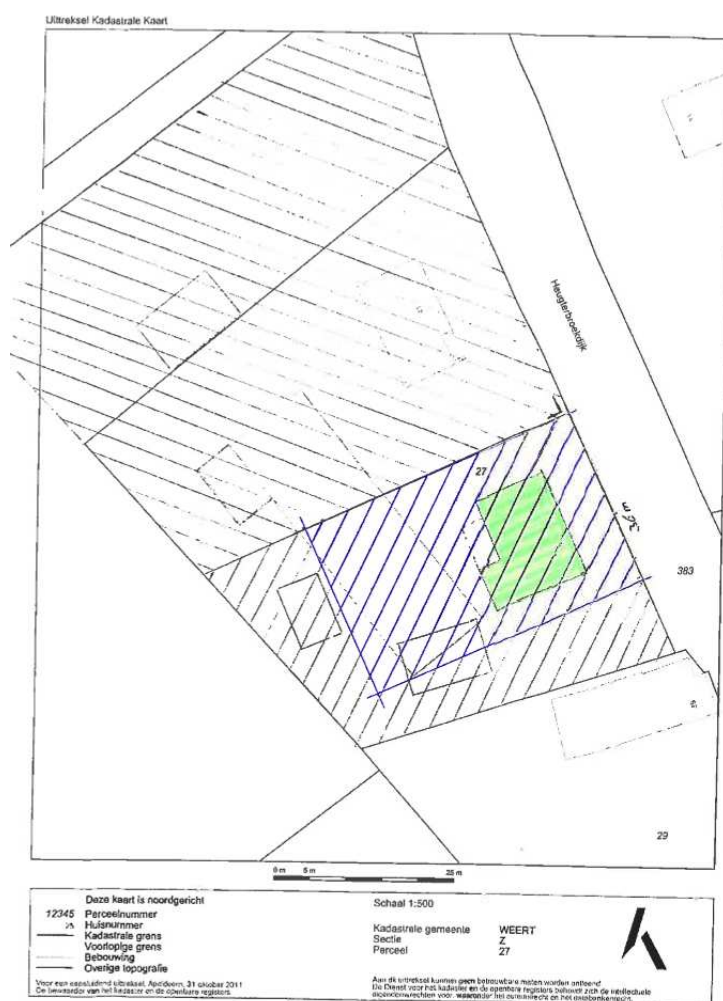
Foto 3. Deels afgebroken loods noordzijde plangebied

Foto 4. Westrand plangebied met aanliggend grasperceel

Toekomstige (geplande) situatie

Het plan is om een (ruimte-voor-ruimte) woning te realiseren binnen het plangebied. Hiervoor zal het waarschijnlijk noodzakelijk zijn in ieder geval een tweetal van de aanwezige bomen te kappen. Voor ligging van het bouwvlak en de globale ligging van de toekomstige woning zie onderstaande figuur (figuur 3).

Figuur 3. Ligging bouwvlak (blauw gearceerd) met globale ligging toekomstige woning (groen gearceerd).

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het plangebied ligt buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied, het Natura 2000-gebied Weerter- en Budelerbergen & Ringselven, ligt op meer dan twee kilometer van het plangebied. Gezien deze afstand en de beperkte omvang van de ontwikkeling hoeft in het plan geen rekening gehouden te worden met wettelijke gebiedsbescherming.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt geheel buiten de EHS of POG zoals deze is vastgesteld op de Groene Waardenkaart van het POL. Door de ontwikkeling zullen geen wezenlijke kenmerken van de provinciale groenstructuur worden aangetast. In de planvorming voor het gebied hoeft geen rekening gehouden te worden met planologische bescherming van natuurwaarden.

Toetsing Flora- en Faunawet

Vaatplanten

De vegetatie binnen het plangebied bestaat grotendeels uit kale grond waar ingezaaid gras in omhoog komt. Voor de rest is er met enkele opgaande bomen en struiken, met name in het zuidoostelijk deel van het plangebied waar de toekomstige werkplaats voorzien is. Uit provinciale floragegevens en gegevens uit de waarnemingsites zijn (zwaarder) beschermde soorten bekend uit de omgeving, waaronder rapunzelklokje, veldsalie en wilde marjolein (allen tabel 2 soorten).

Tijdens het veldbezoek zijn geen (zwaarder) beschermde soorten planten binnen het plangebied aangetroffen. (overige) Beschermde soorten planten worden gezien het aangetroffen habitat eveneens niet verwacht voor te komen binnen het plangebied. Negatieve effecten voor (zwaarder) beschermde soorten planten zijn op voorhand uit te sluiten.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt weinig geschikt habitat voor grondgebonden zoogdieren. Enkele algemeen beschermde diersoorten van tabel 1 kunnen van het gebied gebruikmaken, zoals huisspitsmuis, mol, egel et cetera.

Zwaarder beschermde soorten zoals eekhoorn en steenmarter (beiden tabel 2 soorten) zijn bekend uit Weert en omgeving. Vaste rust- en verblijfplaatsen van eekhoorns en steenmarter zijn echter niet aangetroffen binnen het plangebied. Het plangebied vormt tevens geen tot weinig geschikt foerageergebied voor beide soorten. Negatieve effecten voor zwaarder beschermde soorten zijn dan ook op voorhand uit te sluiten.

Effectenbeoordeling

Voor de genoemde soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn hier echter geen specifieke maatregelen nodig.

Vleermuizen

De omgeving van het plangebied leent zich voor vleermuizen en het voorkomen is bekend van vleermuissoorten als gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis in de (wij-

de) omgeving van Weert. Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. De twee bomen middenin het plangebied hebben onvoldoende dikte om als verblijfplaats te kunnen fungeren voor vleermuizen. De in twee rijtjes staande bomen hebben wel voldoende dikte om verblijfplaatsen voor vleermuizen te herbergen. Tijdens het veldbezoek zijn hier echter geen voor vleermuizen geschikte openingen (holten en scheuren) in aangetroffen.

Gezien de beperkte omvang van het plangebied, het beperkte aantal aanwezige bomen, het ontbreken van overige opgaande vegetatie alsmede de grote hoeveelheid aan opgaande beplanting (bomen en struiken) op de omliggende erven zal het plangebied voor lokaal voorkomende vleermuizen geen (essentieel) foerageergebied vormen. Door het ontbreken van opgaande lijnelementen (bomen staan geïsoleerd) zullen er ook geen vliegroutes van vleermuizen binnen het plangebied aanwezig zijn. Negatieve effecten voor vleermuizen zijn dan ook op voorhand uit te sluiten.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en nabij het plangebied enkele vogels waargenomen (waaronder houtduif, merel en koolmees). Het veldbezoek is uitgevoerd in het broedseizoen. In het tweetal te kappen bomen zijn geen nesten aangetroffen. In de overige aanwezige bomen zijn eveneens geen nesten aangetroffen. Het broeden (al dan niet op een later tijdstip) van vogels in deze bomen is echter niet geheel uit te sluiten. Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen op het naastgelegen boerenerf aangetroffen en naar verwachting maakt het plangebied ook geen onderdeel uit van het foerageergebied van huismus. Voor eventueel in de omgeving voorkomende uilen (steenuil en kerkuil) heeft het plangebied eveneens weinig (potentiële) waarde.

Effectenbeoordeling

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaatsvinden dient de uitvoeringslocatie vooraf en tijdens de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te zijn voor broedende vogels. Dit kan door het kappen van bomen en het kort maaien (en houden) van de aanwezige vegetatie voorafgaand aan het broedseizoen.

Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten zoals huismus, kerkuil en steenuil. Ten slotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Uit het veldbezoek is gebleken dat naar verwachting vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten niet van het plangebied gebruik maken en het plangebied geen essentieel onderdeel vormt van het leefgebied. Negatieve effecten voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten worden uitgesloten.

Vissen, amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid van vissen en van voortplantingsplaatsen van amfibieën binnen het plangebied kan worden uitgesloten. Het weinige groen in het plangebied zal ook geen deel uitmaken van het landhabitat van amfibieën. Hooguit zijn in het plangebied zwervende exemplaren te verwachten van algemene soorten am-

fobieën zoals gewone pad en bruine kikker (tabel 1). Strenger beschermde soorten worden niet verwacht voor te komen.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten (waaronder soorten dagvlinders en libellen) heeft het plangebied weinig waarde door het ontbreken van geschikt habitat. Het voorkomen van strenger beschermde ongewervelde soorten (tabel 2 en 3) is met voldoende zekerheid uit te sluiten omdat dergelijke soorten zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving stellen.

Conclusie en aanbevelingen

- Het is niet uitgesloten dat vogels in de bomen (kunnen gaan) nestelen die onderdeel uitmaken van de twee bomenrijtjes binnen het plangebied. Het broeden van vogels in de twee midden op het perceel staande bomen wordt echter uitgesloten. Over het algemeen zijn nesten van de meeste soorten vogels uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Door eventuele werkzaamheden in of nabij de bomenrijen buiten de broedperiode (half maart- half juli) uit te voeren, wordt het risico op overtreding van de Flora- en Faunawet voor deze vogelsoorten sterk verminderd. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaatsvinden dient de uitvoeringslocatie vooraf en tijdens de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te zijn voor broedende vogels. Dit kan door het kappen van bomen en het kort maaien (en houden) van de aanwezige vegetatie voorafgaand aan het broedseizoen.
- Het plangebied maakt naar verwachting geen onderdeel uit van het leefgebied van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Negatieve effecten worden op voorhand uitgesloten.
- Binnen het plangebied kunnen enkele algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren voorkomen zoals huisspitsmuis, mol, egel et cetera. Voor deze soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen (wel geldt hiervoor de zorgplicht).
- Binnen het plangebied worden geen zwaardere beschermde soorten planten, zoogdieren, vleermuizen, amfibieën, vissen, reptielen of overige beschermde soorten ongewervelden verwacht voor te komen. Negatieve effecten worden op voorhand uitgesloten.
- In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Er zijn echter geen specifieke maatregelen nodig voor aanwezige flora- en fauna.